

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSOS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Bölöni dr. Mikó Ferenc

(1880—1942)

Alig érhetett váratlanabb csapás, mint a Bölöni dr. *Mikó* Ferenc halála. A két ország ölekezése boldog ünnepén úgy jelent meg Erdélyben férfias, daliás természetével, mint aki a hosszú élet és törhetetlen erő biztos ígérését hordozza magában. Egyike volt azoknak a nagy unitáriusoknak, akik Budapestről Kolozsvárra siettek, hogy a kényszer miatt elszakadt köteléket ismét egybeforrasszák örök időkre. A Kormányzó Úr Öfóméltósága őt bírta meg azzal a történelmi jelentőségű feladattal, hogy a püspöki hűségeskü letételénél a kormányt képviselje. Valóban e magas tisztségre méltóbb képviselőt el sem tudnánk képzelni.

Most is emlékezetünkben van hatalmas, daliás alakja és lebilincselő, benső nemességétől áthatott modora. Nem akarunk hinni az írásnak, a gyászjelentésnek, hogy ő nincsen többé, hogy a halál diadalmaskodhatott így rövid idő alatt daliás természetén. Bizonyára csak földi részén, a testen diadalmaskodhatott, mert az ő élete olyan volt, lelke az örökkévalóság lehetével annyira telve volt, hogy azt a halál zordon szele meg nem semmisítheti. Keresztényi erős meggyőződéssel kérdezzük: Halál, hol van a te diadalod? Koporsó, hol van a te fulánkod? — Elhisszük, hogy a koporsónak, az ő koporsójának erős, a szív gyökeréig fáj a fulánkja, de ebből a fájdalomnak érzéséből állapítjuk meg dr. *Mikó* Ferenc igazi értékét egyházunk és nemzetünk szempontjából. Kinek halála oly széles körben okozott fájdalmat, csak a legkiválóbbak közül való lehet.

Dr. *Mikó* Ferenc a nagy *Mikó* Lőrinc jogtanárnak az unokája, *Mikó* Miklós kuriai bírónak a fia. Ő maga is jogot vég-

Magyt. Benczédi Pál tiszteletére urnak
Unit. Koll.

zett, ami családjukban hagyomány. A hivatali pályán nagy tiszteletet szerzett magának kiváló műveltségével, igazságosságával és nagy tudásával, ami szintén *Mikó* hagyomány és tulajdonság. Gyönyörű pályát is futott meg, mert mint igazságügyi államtitkár vonult nyugalomba ezelőtt néhány esztendővel.

Nemcsak a polgári életben volt kiváló, hanem mint katona is. Az első világháború nagy küzdelmeiben részt vett s a kiüntetéseknek egész erdejét szerezte meg ott, ahol a dicsőséget a halál aratása közepette szerzik meg.

Családi hagyományainak és nemes szive indításának megfelelően mindig részt vett az egyházi ügyek vezetésében is. Trianoni Magyarországon a különszakadt unitárius egyháznak főgondnoka volt s egyházi munkássága elismerésül tb. főgondnoknak választotta az egyház legfőbb törvényhozó testülete. Sajnos, ebben a minőségben már nem viheti előbbre többé egyházunk ügyeit.

Élete szeretett családjáé, egyházunké és a magyar nemzeté volt. Munkássága, alkotásai, lelkének nemessége mindig fennmarad, amíg a szépet, jót és nemeset megtudják becsülni e földön.

Emléke áldott marad mindnyájunk előtt. Fényleni fog az igazak közt mennyei Atyánk országában.

Márkos Albert nyugalomba vonult

A kolozsvári unitárius kollégium tanári testületének szolgálatban legidősebb tagja: *Márkos* Albert, 64 éves korában, 43 éves tanári szolgálat után nyugalomba vonult.

Nyugalombavonulási kérvényét már az elmúlt tanév előtt beadta egyházi főhatóságához, a Képviselő Tanács azonban szükségét látta, hogy jeles szolgálatait a katonáskodástól minduntalan megfosztkozó tanári karban továbbfolytassa s így elzárkózott a mult esztendei nyugdíjazástól.

Márkos Albert 1878. május 10.-én született Tarcsafalván. Székely nevelő, lelkészkedő család sarja, mivel hogy apja és nagyapja Tarcsafalván unitárius kántortanító volt, dédapja pedig Alsóboldogfalván lelkészkedett. Márkos Albert — mint a Nyíki-vidék csaknem minden szülöttje — középiskolai tanulmányait Székelykeresztúron kezdte és csak a felsőbb osztályait fejezte be a kolozsvári főgimnáziumban. Nyelvésztehetséggel megáldott talentumával a legnehezebb nyelveket a legnagyobb könnyedséggel tanulta. Az egyetemen a latin-görög szakra iratkozott be s már 1899-ben, 21 éves korában óraadó tanár lesz a kolozsvári főtanodában. 1900-tól 1903-ig helyettes-tanárkodik s 1903-tól 39 éven keresztül töltötte be a főgimnázium latin tan-

székén a rendes tanári tisztséget. 1928 óta a kollégiumi nagy-könyvtár könyvtárosa.

Mint a székelység keménynövésű sarja, kivette részét a katonáskodásban is és az 1914-es világháborúban is. 1913-ban elvette a székelkeresztúri kollégium igazgatójának: Sándor Jánosnak leányát: Sándor Ilonát s ebből a házasságból három, művészi tehetséggel megáldott fiúgyermek származott.

Márkos Albert unitárius egyházi életünkben mint nevelő és mint íróember hagyott nyomot. És Isten éltesse, hogy a járt barázdát csak mélyítse! Több értekezése jelent meg az Unitárius Közlönyben és a Keresztény Magvetőben egyházunk eseményeiről, jeles egyházi férfaiainkról, íróinkról s a nevelés kérdéséről és megjelent könyvekről. Irt Latin nyelv- és olvasókönyvet. Nyelvtelhetsége különösen megmutatkozott azon a téren, hogy idegenből: latinból, angolból és románból több könyvet fordított magyar nyelvre. Ma is egy egyháztörténelmi okmányunknak, Kénosi Tózsér János, Uzoni Fosztó és Kozma Mihály kéziratban való nagy történelmi művének latinból magyarra való átültetésével foglalkozik.

Márkos Albert írói értékét és becsét az a sok humoros elbeszélés őrzi, mely az *Unitárius Közlönyben*, *Unitárius Naptárban*, a *Magyar Népből* és a *Pásztortűzben* látott napvilágot. Ezeknek az írásainak nagy értéket az kölcsönöz, hogy nem az íróasztal mellett kiagyalt és elképzelt személyeket és eseményeket ad elő, hanem amit megírt, azt szóról-szóra az életből leste el. Ebben Márkos Albert a nép nyitottszerű fia. Kitűnő emlékezőtehetséggel megáldva és az ilyen munkához szükséges lélekkel megsegítve szívvel-lélekkel időzik a nép között s a maga kedves előadó és adomázó természetével könnyen készíti a népet is megszólalásra. A nép száján fakadt értékeket kitűnő szemével és fülével ellesi és áldott írói tehetségével eseményé, élményé varázsolja. Akik Márkos Albertet ismerik, nagyon jól tudják, hogy ha adomázó kedve megjő, mennyi kedves elbeszéléssel, fordultatos ötlettel tudja környezetét szórakoztatni. Az életet vidám derüvel ő maga is oly szépen, oly irigylésreméltó nagy-szerűséggel és egyszerűséggel élte és éli ezután is le, hogy az csak kevés embernek adatott meg.

Szinte ellentétbe csap át Márkos Albert akkor, ha a tanári hivatás gyakorlásáról van szó. Ott számára az élet mérhetetlenül komoly és szigorú felelősséggel tele. A pár perccel előbb még derüsen tréfázó ember kemény léptekkel haad a tanterem felé s ráncokbaszedett szigorú homlokkal lép be az iskolaterembe és súlyos komolysággal végzi tanítását. Akkora felelősségtudattal, hogy ha valami betegség, baj érte az életben, nagyon nehéz volt miatta ágybanyomni. Utolsó esztendejében is, orvosai megállapítása szerint, őt a sír szélén táncoltató komoly betegségben szenvedett. Se hozzátartozói, se orvosa nem bírta, illetőleg csak késve tudta a szükséges pihenésre ágybaszorítani, mert Márkos Albert

a nyolcadikosokat latinból érettségire készítette s azt mondta, hogy: „Tanítványaim csak egyszer és csak most készülhetnek érettségire, én a betegeskedésre máccor is ráérek!”

Márkos Albertet, a tanárt, igazgatója: a még nála is szigorúbb tanár, a tanári testület előtt mindig mint a tanári kötelességtudás és a tanári pontosság példányképét állította oda. Mindnyájunk előtt az önálló, a maga lábán járó, a befolyásolhatatlan szabad székely szigorú jellemét képviselte s képviseli. Tanítványai pedig egy életre való ihletet kaptak tőle a helytállásban, a kötelességtudásban, a szigorú magyar lélek és a büszke magyar öntudat gyakorlásában és mégis az apát mindig helyettesíteni tudó jószágoslelkű nevelőben.

Az ilyen kötésű emberekből sok kell az unitárius egyháznak s ez volt a magyarázata annak, hogy a főhatóság miért váltott és miért válik ma is oly nehezen tőle. Adjon Isten neki hosszú életet, kitartó egészséget, hogy az író leróhassa lelke nyugodalmával mindazokat a tartozásokat, melyekkel egyházának és nemzetének még tartozik!

Az új iskolai év kezdetén

A Brassóban megjelenő „Unitárius Jövendő“-nek még az 1940. évi első számában irt cikksorozatomban emlékeztem volt meg „Nőszövetségek a vasárnapi iskola szolgálatában“ cím alatt azon nemes és mindenekfölött az unitárius hitvallásos életet is átható altruisztikus tevékenységről és működési köréről, amely az egyes nőszövetségekre vár a vasárnapi iskolák megszervezése, azok beindítása és aktivitása kérdésében.

Fejtegettem ezen cikksorozatomban azt a programot is, melyet a vasárnapi iskolák intenzív működése érdekében az egyes nőszövetségeknek, ezek vezetőinek megvalósítaniok — különösen a jelenlegi viszonyok között nemcsak kulturális, hanem egyben hazafias kötelességük is.

Időszerűnek vélem tehát, hogy most, az új iskolai év kezdetén, amikor voltaképpen minden ily irányú, s a jövő nemzedéknek, ifjúságának kulturális érdekeit érintő megmozdulásnak az ideje van, e mementóm keretében, most már nem mint 1940 elején, szolgaságban sinylő, hanem — Istennek hála — fölszabadult társadalmi és hitvallásos közösségnek egyik szerény vezetőtagja, fölhívjam a figyelmét Erdély Unitárius Nőszövetségeinek, ezek vezetőinek a vasárnapi iskolákra, azok beszerzésére, beindítására, s ott, ahol megvan már, azok működési körének minél inkább való kifejlesztésére, intenzívebbé tételére, s általában véve a vasárnapi iskolák mindent átható fontosságára.

Mindenekelőtt le kell szögezmem, hogy a vasárnapi iskolák beszerzése, beindításának a feladata elsősorban is az egyházak vezetőinek s különösképp az egyházak lelkészeinek odaadó s fá-

radtságot nem ismerő munkásságára vár. Reájuk hárul az a feladat, amelynek megoldása lehetővé teszi azt, hogy a vasárnapi iskolák működésébe az egyes nőszövetségek tagjai és főleg azok vezető-tényezői is bekapcsolódjanak, s ezen bekapcsolódás által a vasárnapi iskolák betölthessék azt a valóságos és értékes miszsiót, amelynek megvalósítása ma már úgy szociális, mint nemzeti szempontból tekintve, messze kiható jelentőséggel bír.

E súlyos jelentőségű miszió betölthetése végett szükségesnek tartom, hogy most, az új iskolai év kezdetén az egyes nőszövetségek elnökei, — ott, ahol még nem volna beszerelve a vasárnapi iskola, — minél előbb érintkezésbe lépjenek a székhelyükön működő lelkész urakkal, annak megtárgyalása és megvitatása céljából, hogy a vasárnapi iskola beszerzése érdekében minő kezdő lépéseket kell tenniök, hogy az a biztos megvalósulás lehetőségét — minden kétséget kizárólag magában foglalja.

A beszerzési előmunkálatok végeztével a nőszövetségek vezetői értekezletre hívnák aztán össze a tagokat, s azok közül kijelölnék azokat a mozgékonyabb, agilisebb nőket, akik készséggel részt kívánnak maguk a vasárnapi iskola áldásos munkájából, működéséből.

Ezeknek a kijelölt és vállalkozó tagoknak lenne aztán a feladata az, hogy a vasárnapi iskolák látogatására elhívott ifjúságot körzetenként összeírják, s fölkeresve őket a szülei háznál, a szülőket, nevelőket fölvilágosítsák a vasárnapi iskola áldásos elhivatása és működése kérdésében, s az által oda hassanak, hogy a szülők és nevelők a gondjaik alatt álló ifjút a vasárnapi iskola látogatására nem csak utasítsák, hanem annak pontos, s lelkiismeretes látogatását ellen is őrizzék.

Nem lehet vitás az, hogy manapság, — a mai adott nehéz viszonyok között, — különösen a sok gyermekkel megáldott családokban, — oly súlyos életheletőségi problémák nehezdednek a családfőkre, amelyek ily — kezdetben — kicsinyesnek látszó kérdésekben való indolenciát megmagyarázhatónak tüntetik ugyan fel, — ámde ha a nőszövetségek vezetői, azoknak e célra kijelölt tagjai teljes ügybuzgalommal állanak ennek a nemes célnak a szolgálatába, minden vitán felül áll az is, hogy a vasárnapi iskolák beszerzése nehézségekbe ütközni nem fog.

Nem céлом e lapnak is — a jelenlegi viszonyok között oly szűkre szabott keretei között hosszabb fejegetésébe bocsátkozni a megvalósítandó azon programnak, amelynek határai között a vasárnapi iskola a működését kifejteni hivatva van, mert hiszen ebben a tekintetben a szociális érzéktől teljesen áthatott egyházi vezetőink és lelkészeink tökéletes tájékozottsággal rendelkeznek, hanem csupán azt kívánom kihangsúlyozni, hogy elerkeztetnek látom az idejét annak, amikor minden lehető és adott munkakört meg kell ragadnunk nekünk, nőszövetségeknek abban a kérdésben, hogy tevékenységünk ne csupán a *jótekonyság* terrenumán merüljön ki, hanem a népnevelés, az ifjúság tovább képzése.

lelkivilágának kicsiszolása, erkölcsi és vallásos érzésének kimélyítése terén is fejtsen ki oly tevékenységet, amelynek áldásos gyümölcseit majd a jövő nemzedék tagjai valójában élvezni, s egyben a nőszövetségek odaadó munkásságát kellőképpen értékelni, — s megbecsülni fogja, s ez által egyben megkönnyíteni az eljövendő idők hasonló munkásainak feladatát a vasárnapi iskolák fejlesztése, általánossá tétele, s mindenekfelett ezen kulturális elhivatottságú intézmények rokonszenvessé, nélkülözhetlenné való átfarmálása kérdésében.

A brassói „Unitárius Jövendő“-ben volt alkalmam annak idején cikksorozatomban részletes programot adni a vasárnapi iskolák beszerzése és működési kereteit illetőleg, — ezúttal tehát csak konturjaiban kívántam vázolni a beindítás lehetőségét, azért is, hogy az „Unitárius Közlöny“-t olvasó nőszövetségi vezetőtársaim figyelmét felhívjam erre a jelentős működési körre is, melyből az unitárius nőszövetségeknek kikapcsolódnok — az idők intő, figyelmeztető jelei szerint sem volna szabad!

Szánthóné Sükösd Vilma,

a sepsiszentgyörgyi Unitárius Nőszövetség elnöke.

Magyar kereszténység

Amint a lapokból ismeretes, *Zilahy* Lajos, kiváló magyar regényíró azt a telkét, amelyen a házát az orosz bomba összezúzta s több más vagyonát a magyar kincstárnak adományozta azzal a nemes céllal, hogy abból egy iskolát, kitűnőek iskoláját létesítsék a kitűnő magyar, első sorban a föld népéből származott tanulók részére. Amily nagy meghatódottsággal és méltányló érzéssel vettük tudomásul ezt a magyar jövő számára nagy jelentőségű áldozatot, amely körülbelül 600 ezer pengőt ér készpénzben, annyival inkább meglepő az, amit az ajándékozó *Zilahy* Lajos mond vallomásaiban. A kiváló író benső őszinteséggel elmondja, hogy a buzgó katolikus vallású feleségével sok nagy lelki harcot vívtak meg s ez a sok harc, ha nem is mondja, de még ma sincsen befejezve. Valami el nem mondott érzés azt mondja, hogy legalább a tudat alatt még most is van valami, ami az ők házasságukban a teljes összhangot zavarja és ez a valami, nem más, mint a felekezeti különbség. A buzgó katolikus, hűséges és önfeláldozó feleség még ma sincsen belenyugodva abba, hogy fia, édes apja vallását, a református vallást kövesse... Istenem, hát itt vagyunk és így vagyunk! Hát a magyar kereszténység már nem tud egészen magyar lenni. Még mindig csak felekezetek és nem magyar felekezetek vannak Magyarországon? Még mindig ott tartunk, ahol »Az embertragédiájában« egy i- betű különbségért Isten dicsőségére embert áldoznak és az ember egy i-

betűcskéért a halálba megy?! Hiszen a magyar szellem teremtette meg a vallási türelem törvényét, magyar törvények biztosítják a magyar protestánsoknak (luth., ref, és unitárius) jogait. Az 1848:20. t. cikk mindja ki a keresztény felekezetek között a teljes egyenlőséget és viszonyosságot. Mindezt, ezt a nagy történeti nemzeti hivatást, amit a magyar protestántizmus egyházai betöltöttek, csaknem négyszáz esztendőn át, amikor a magyar szellem csak az egyszerű fehér templomokban és iskolákban húzódtott meg, elfelejtették volna-e egészen? Ezt nem szabad, nem lehet elfeledni. A történelem igazságának megtagadása volna. Amit az emelkedett szellemű magyar törvények mondanak s amit a magyar történelem tanít, vegyük a szívünkbe. Ne azt keressük, amiben a felekezetek között a választófalat fölállíthatjuk, hanem azt, ami a magyar kereszténységben közös. Nem helyes, és a vallás és a nemzeti érzés lényegével ellenkező az a felfogás, amely a vallási és nemzeti érzést sorrendbe állítva ezt mondja: »Én először katolikus vagyok s csak azután magyar«. Az a kijelentés sem helyes: »Én először magyar vagyok s csak azután unitárius«. Lélektanilag szólva, a vallási- és nemzeti-ézés is a lélek gyökeréből fakad; mindkettő Istennek áldott adománya és a létért való küzdelemnek legerősebb eszköze. Ezek együtt jelentkeznek és az ember személyiségének lényeges alkotórészei. Béna, beteg lélek az, amelyben a vallási és nemzeti érzés nincs teljes összhangban. A magyar vallásos ember magyarságát sohasem helyezheti másodsorba. Ahol másképpen történik, ott valami baj van. Ott az emberben nem a *vallás*, hanem az igazi hivatásából kimozdított *egyház* működik. Az ily egyház nem áll hivatása magasztalán, elveszítette önállóságát és csupán eszköz, idegen eszközzé törpült.

A magyar egyházak hívei úgy szeressék a saját vallásukat, hogy elismerjék más felekezetek magyar törvényekben biztosított jogait és ebben az elismerésben és belátásban tudjunk együtt működni különböző hitű magyarok édes hazánkért, a szebb, jobb és dicsőbb magyar jövődől, a megújulásnak lendült magyar életben.

KÁLLAY MIKLÓS MINISZTERELNÖK MONDOTTA:

„Elismeréssel, hódolattal és köszönettel hajlok meg egyházaink előtt, amelyek az elmúlt időkben testvérként fogtak össze és gondoskodtak arról, hogy a magyar lelkeket megőrizték ‘

*

„A felekezeti békétlenség a negativumok kultúrája, pozitívumot csak a felekezeti összefogás, a felekezeti együttműködés jelenthet.“

*

Gábor Áron

Zúg az ellen, morajlik a síkon,
Szentiván felől a nemere sivit...
Halálszag terjeng, hollók szárnyait
Vihar borzolja s pór száguld az úton.

Uzon népe a hegyekbe menekült,
Asszony, gyermek, beteg és erőtlen agg,
Férfiak fegyverben, golyók hullanak...
Vér záporoz és harsonáz a kürt.

Őrnagy úr! egy hadnagy szól megállva,
Pelyhes-állú gyermek, — ifjú még...
Ajkán mátkája búcsú-csókja ég...
Szívében anyja aggódó imája.

Őrnagy úr! a csata lángja éget!
Pusztul ki megy és pusztul ki megáll!
Olcsó itt az élet, arat a halál!
A világ, talán e percben ér véget.

Ne félj fiú! az őrnagy szól keményen,
A világvége akkor jó reánk,
Ha élünk mi... és elveszett hazánk!
S az örök szégyen ég a Székely népen.

Ki vagy Te?, hogy kétségben a lelked!
Csaba népe a csillagokban él!
Csaba népe soha! soha nem fél!
Hogy székely vagy, egy percre sem felejtse!

Rajtunk az ellen, előre menni kell!
Ne gondolatok most asszonyra, csókra!
Gyermekre... az árván maradókra...
Az élet úgy sem rózsák közt múlik el.

Jöjjön ha kell a dicsfényes halál!
A glóriás, a meg nem alkuvó!
Az örök, a szent, mely tiszta, mint a hó!
És ívelésén Istenhez talál.

Pusztá kardunk! Mátkánk és hitvesünk!
Ingyen vett életünk drágán adjuk!
Zsarnok kézen hazánkat ne hagyjuk!
Egy az Isten és székely Nemzetünk.

*Acél a lánc, mely minket összetart!
Minden szeme egy székelly szív-verés!
Széttépni! egy ármádia kevés!
Csak bilincs teszi bénává a kart.*

*S a föld, amelyen véred kiömöl!
Kalászt terem, arany búza-szemet!
S az Úr asztalára visznek kenyeret
Hittel itatott porodnak résziből.*

*Haza! Szabadság! testvéri szeretet!
Érte meghalni szép, nagy és dicső!
Tudva, hogy utána szebb jövődő jó!
Ne felejtsd el, hogy lófő a neved.*

*Élet lopózik a hadnagy szemébe,
Gábor Áron lelkes beszédére,
Az ágyútüzből henyélni nem lehet,
Oda tart, hol tombol az ütközet.*

*És Gábor Áron életre-halálra
Küzd és meghal az uzoni csatába.*

*S én, e kornak késő élő sarja,
Emlékezem családom multjára...
Szentivánnál az uzoni határba'
Hősihalált halt, sok székelly magyarra.*

Dull Lászlóné Szent-Iványi Anna.

A D. F. EGYLETI TAGDIJAK ÉS AZ UNITÁRIUS KÖZLÖNY előfizetései körül óriási a hátrálék. Évi tagsági díj 3 P; csak előfizetői díj 2 P. Kérjük a hátrálékok beküldését minél előbb, mert különben lapunkat nem lesz miből kiállítsuk.

ANDRÁSSY FERENC, a kolozsvári Unitárius Kollégium gépésze 35 évi lelkiismeretes munkásság után nyugalomba vonult. Az intézetet s annak minden berendezését úgy gondozta, mintha a magáé lett volna. Teljes szívvel egyházunknak élt; egyházunk minden ügye érdekelte. A Dávid Ferenc Egyletnek régóta alapító tagja s buzgó előfizető és taggyűjtője s minden jó ügynek igaz támogatója. Adja az Isten, hogy a nyugalmat hosszú időn át élvezhesse jó egészségben és minden jó ügy további támogatásában. Helyébe az igazgatóság Orbán Sándor gépészt alkalmazta.

FÖT. JÓZAN MIKLÓS PÜSPÖK ÚR okt. hó 4-én Kovács Kálmán tanügyi főtanácsos és R. Filep Imre központi miszsiói lelkész társaságában Bánffyhunyadra érkezett az ottani unitárius szórvány meglátogatására. Az állomáson a hatóságok, intézmények, az unitárius és testvérfelkezetek díszes küldöttsége fogadta. 5-én vasárnap ünnepélyes Istentisztelet volt a református templomban, melyen Józán Miklós püspök úr prédikált és R. Filep Imre mondott úrvacsorai ágendát. Istentisztelet után a hatóságok, intézmények és felekezetek vezetői tisztelegő kihallgatáson jelentek meg Dr. Nagy Miklós bankigazgató egyh. gondnok lakásán, ahol a Püspök úr fogadta a tisztelegőket. A lezajlott ünnepségekről jövő számunkban részletesebben megemlékeziünk.

PÜSPÖKLÁTOGATÁS NAGYBÁNYÁN. Nagybánya város társadalmi egyesületeinek Munkaközössége egy nagyszabású Szent István-ünnepi hetet rendezett f. évi aug. 15-től 23-ig. Az ünnepi hét egyik díszvédnöke főtisztelendő Józán Miklós püspök úr volt, ki ezen alkalomból egy néhány napot Nagybányán töltött. A Püspök Úr fogadtatására az állomáson megjelentek a különböző magyar egyházak lelkészei és a város képviselői, kik mindannyian meleg szeretettel köszöntötték az ősz főpásztort, ki megjelenésével tisztelte meg a várost s ezáltal is emelni óhajtott a nagyjelentőségű magyar megmozdulás fényét.

A Püspök Úr részt vett az ünnepi hét megnyitásán, a kötött és szabad tárgyú képkiallításon és a díjkiosztási ünnepségen. Az utóbbi ünnepély műsorának egyik kiemelkedő száma volt a „Vándorfelhők“ című ének előadása, mely éneknek szövegét és zenéjét a főtisztelendő Püspök Úr szerezte. A közönség szünni nem akaró tapssal jutalmazta a kitűnő szerzeményt, melyet Sugatagi István igazi művészi módon adott elő.

A Püspök Úr látogatása során felkereste a Nagybányai Unitárius Szórvány Egyházközséget is s ennek istentiszteletén aug. 16-án délelőtt egyházi beszédet tartott. Az istentisztelet iránt meleg érdeklődés nyilvánult meg s azon az unitárius híveken kívül mások is nagyszámban vettek részt.

Nagybányai híveink meleg szeretettel vették körül ősz főpásztorunkat, ki vállalta az utazás fáradalmait, hogy egyházunk ezen legújabb egyházközségébe is ellátogasson. A hívek nevében *Suka* Sándor egyházközségi gondnok mondott, a lelkész bevezető beszéde után, üdvözlő beszédet.

OKTÓBER 6 AZ UNITÁRIUS KOLLÉGIUMBAN. A kolozsvári Unitárius Kollégium ifjúsága a jelen évben is szép és bensőséges ünnepellyel hódolt az aradi vértanúk emlékének.

Műsor a következő volt: A Himnusz énekelte a Kollégium énekkara, búzgó imát mondott *Pázsint* Zoltán VII. gimn. tanuló. Lelkes alkalmi beszédet tartott *Szabó* Béla VIII. gimn. tanuló. Székely Sándor „Október 6.” című költeményét nagy hatással szavalta: *Máthé* Lajos VIII. gimn tanuló. Zongorahegedű játékkal gyönyörködtette a közönséget *Bajusz* István és *Forner* József VIII. gimn. oszt. tanulók. Szabolycska Mihály: „Csak megvirrad” című költeményét lelkesen előadta *Ütő Kálmán* V. gimn. tanuló. *Gálffy* Zsigmond kollégiumi igazgató október hó 6-án vértanuhalált halt nagyokról tartott tanulságos előadást. Végül a „Szózatot” énekelte a Kollégium énekkara *Péterffy* István tanár szakavatott vezetésével.

A FÖTISZTELENDŐ PÜSPÖK ÚR M. Szász Dénes lelkészjelöltet okt. 1-el Szászrégen központtal Mezőségi szórványgondozó lelkésznek nevezte ki. Ünnepélyes beiktatása a magyarországi református templomban történt az unitárius és más vallásfelekezetű hívek nagyszámú részvételével. A beiktatást a körüli esperes megbízásából *Fülöp* Zoltán vadadi lelkész végezte, aki a szászrégeni szórványegyházközségnek 14 éven át volt beszolgáló lelkésze. Az új lelkész *Esaiás* 6., 8. versére épített beszéde általános tetszést keltett. A beiktatás után a város központi éttermében bankett volt, melyen szintén nagy számú közönség vett részt. *Bálint* Endre, helyi gondnok, *Kovács* Dénes mérnök, *Fülöp* Zoltán lelkész, *Antal* Gusztáv és *Kosztu* István ref. lelkészek, továbbá az új lelkész pohárköszöntőikben a közös magyar összefogásról, egymás szeretetéről és megbecsüléséről tettek tanubizonyyságot. Az egész ünnepség egy szép magyar és unitárius életnek volt a megnyilvánulása.

A SZÉKELYUDVARHELYVIDÉKI DÁVID FERENC KÖRI EGYLET folyó hó 6-án Homoródszentpálon tartotta évi rendes közgyűlését. A gyönyörű templomot zsúfolásig megtöltötte a helyből és a vidékről összegyűlt szépszámu közönség. Pap Ferenc h.-szentpéteri lelkész imájában és beszédében egy magasabbrendű világ célkitűzéseit állította a hallgatóság lelki szemei elé. E magasabbrendű világért folyik a harc s küzdünk mi is itthon

a fronton küzdő magyar honvéddel egy lélekkel. A szép, komoly szolgálat jólesően nyugtatta meg a lelkeket.

Báró József elnöki megnyitójában arról a magyar hitről beszélt, amelynek el kell hoznia a magyar győzelmet. E hit soha el nem muló drága áldozata s záloga a Kormányzóhelyettes Úr hősi élete és halála. A közönség percekig tartó néma imával és felállással adózott áldott emlékének.

Lőrinczy Mihály helybeli énekvezér-tanító szép alkalmi énekét Báró József kísérte orgonán, Reményik-verset szavalt Bedő Ibolya úrleány szép átérzéssel. Benczedy Pál kollégiumi vallástanár várt előadása a gyűlés idejének megváltozása miatt sajnos, ez alkalommal elmaradt. Helyette Báró József olvasott fel egy verses megemlékezést a Kormányzóhelyettes Úr hadiszolgálatáról és hősi haláláról. Ezután Molnár Julia székegy leány énekelt kedves közvetlenséggel.

Bár szorososan nem tartozott az ünnepség keretébe, de éppen a kellő ünnepélyesség és tisztelet megadása céljából ide iktatódott az egyházközség egy kedves, bensőséges ünnepe, id. Geréd András és neje, egy nyolc élő gyermeket felnevelt homoródszentpáli székegy házaspár számára az elismerés kitüntetésének átadása. Öröm volt nézni, amint mint olajfaveszőkkel ékesen megáldott tőke állatok általános ünneplés közepette a templom piacán a megilletődött szülők s a szépszámú gyermekek. Váry Domokos meleg, közvetlen, lélekből fakadó szavakkal adózott a fáradtságtól, küzdelmektől vissza nem riadó, hivatását teljesítő édesanyjának, a kitüntetés átadásakor.

Külön élményt jelentett Váry Magda művészi szavalata. Utána Bede Emil olvasott fel verseiből. Elmélyedő, kedves hangulatképek csillantak fel e versekből, melyek közel férkőztek a szívekhez. Báró József olvasott fel még egy verses megemlékezést Kőrösi Csoma Sándorról, majd a műsoros részt bezárva, a hivatalos részre tért át a gyűlés.

A könyvtárról, pénztárról, évi munkásságról való jelentések elfogadása után élénk vita tárgyát képezte a Dávid Ferenc Ifjúsági Egyletek sorsának a kérdése. Végül is gyűlés abban állapodott meg, hogy kívánatos ezen egyházi egyesület működésének visszaállítása, különösen nagyobb, több felekezettel bíró helységeken, mert különben a lelkész elveszti közvetlen kapcsolatát az egyház jövődjét alkotó ifjúsággal. Kisebb, egyvallású községekben a lelkész a leventeegyletek keretében is kiépítheti ezt a kapcsolatot. Gyűlés ezért úgy határoz, hogy felhívással fordul Csifó Nagy László egyházi titkár, valamint Erdő János hitoktató lelkészhez, kik 1939-ig vezetői voltak e központi ifj. egyletnek, hogy felülről lefelé haladva a régi alapokon szervezzék azt újra.

Báró Józsefet megbízta a gyűlés, hogy a következő évre a kör egyletei számára dolgozzon ki egyéves munkaprogramot.

Tisztújítás során elnök lett Báró József, alelnök Kővári Jakab, titkár Pap Ferenc, könyvtáros Váry Domokos, pénztáros Bálint Albert. Választmányi tagok: Bálint Ödön, Kiss Sándor, Bede Emil, Gál Jenő, Lőrinczy Mihály.

Este a homoródszentpáli Leventeegylet rendezésében műsoros estély s táncmulatság volt. Színrekerült a „Falu gyöngye“ című színdarab.

ÉVMEGNYITÓ AZ UNITÁRIUS TEOLOGIA-AKADÉMIAÁN.
Október hó 4-én nyílt meg az Unitárius Teologia-Akadémia a szokásos fölemelő ünnepséggel. Te benned bízunk eleitől fogva eléneklése után *Simén* Dániel teol. tanár tartott lélekemelő alkalmi imát. Azután dr. *Abrudbányay* János dékán az unitárius gondolatnak a magyar élet szempontjából való fontosságát és életformát adó jelentőséget kidomborító nagyhatású megnyitó beszédében adott kifejezést. Ezután dr. *Kiss* Elek teol. tanár, egyházi főjegyző nagyszabású beszédben mutatott rá az unitárizmusnak a megújuló magyar életben való fontos szerepére. Dr. *Gelei* József főgondnok a nevelésről, a nevelőkről és az Istenbe vetett hitről és bizalomról mély és irányító gondolatokkal zárta be a szép ünnepélyt. A Himnusz eléneklésével ért véget a szép ünnepély. A teol. akad. hallgatók száma négy új növendékkel szaporodott.

ÉVMEGNYITÓ A KOLOZSVÁRI UNITÁRIUS KOLLÉGIUM-BAN. Szeptember hó 21-én a szokásos meleg ünnepélllyel nyílt meg a kolozsvári unitárius gimnázium. Tebenned bízunk eleitől fogva kezdetű ének és a vallástanár imája után *Gálffy* Zsigmond igazgató magvas beszéddel nyitotta meg az évet, különösen kidomborítva a tanulói életben a szeretet által sugalmazott egymásért való felelősség gondolatát. *Józan* Miklós püspök bezáró beszédében rámutatott a nagy példaadókra: Brassaira és Berdére s az ők követésére hívta fel a tanulói ifjúságot. A beiratkozott tanulók száma 244. Az első osztályba 53 tanuló iratkozott be,

GÁBOR ÁRON SZOBRA. A székely nép nagy fiának, ágyúöntő és hadseregszervező szabadsághősének: *Gábor Áronnak* Sepsiszentgyörgyön szobrot állít. Az emlékmű művészi elgondolásában a *székelyőserőt* fogja megszemélyesíteni és azt az elszánt akaratot juttatja kifejezésre, hogy a székely határőr, Szent István birodalmának ezen keleti végvárán, az Örök Magyarország védelmére mindörökké ki fog tartani. A szobor költségeit gyűjtéssel, adakozással teremti elő a bizottság, melynek elnöke dr. *Barabás* Andor, Háromszéki vm. alispánja, ügyvezető titkára lemhenyi *Gábor* Ernő kirendeltségi vezető.

Adományokat 71.335. számú postatakarék csekkszámmlára a sepsiszentgyörgyi „Háromszéki Takarékpénztárnál“ vezetett folyószámlára kell befizetni.

Olvasóink bizonyára tudják, mi a kötelességünk *Gábor* Áron iránt és teljesítik is ezt a kötelességet.

A SZENTHÁROMSÁGON építendő unitárius templom céljára alábbi pénzadományok folytak be: 50—50 pengőt adtak „Ibus“ Rt., Joós András, Budapesti unitárius egyház, Marosvásárhelyi unitárius egyház, dr. Májay Dezső. 30 pengőt adott: Havas Béla. 28.30 pengőt adott: Recsenyédi unitárius egyház. 25 pengőt adott: Korondi unitárius egyház. 20—20 pengőt adtak: dr. Gál Zsigmond, vitéz Kozma Ferenc, Fekete Gyula, dr. Kozma Jenő, József Dezső gyűjtése, Szentannai Sámuel, dr. Ferenczy Géza, Kereseő József. 15—15 pengőt adtak: Geréb Zsigmond, Ferencz József gyűjtése, dr. Zsakó Andor. 12.50 pengőt adott: Ferencz József gyűjtése a budapesti székely legények és leányok által. 11.42 pengőt adott: Medeséri unitárius egyház. 10—10 pengőt adtak: dr. Fazakas Miklós, Baróti unitárius egyház és nőszövetség, dr. Benczédi László, dr. Gál Kelemen, id. Sári József, Szász Domokos, dr. Timár Sándorné, özv. Ráduly Jánosné, dr. Pap Béla, Kedei unitárius egyház, Csatkai Jenő, Puka Andre, László István, Szent-Iványi Sándor, Kovács Dénes, dr. Imre Lázár, Csongvay Géza. 8 pengőt adott: Ádám Mihály. 5—5 pengőt adtak: dr. Szolga Ferenc, Péter Lajos, Nagy Lajos, Raffay András, Patakfalvy Zsigmond, dr. Demeter Attila, Zsakó Zoltán, özv. Kincses Lászlóné, dr. Csutak Mihály, Kovács Jenő, Kriza János, dr. Benedek Miklós, dr. Szent-Iványi Gábor, Gyarmathy Piroska. 4—4 pengőt adtak: Gál Ernő, Pétfürdői hívek. 3—3 pengőt adtak: Kilyéni Imre, Kovács György, Barabás Béla. 2—2 pengőt adtak: Molnár István, Lőrinczi László, dr. Kopp Elemér, Bedőházy Gábor. 1—1 pengőt adtak: Barabás Vilmos, Pál János, Márkos Albert (Laborfalva), Tamás Jánosné, Lauer Gyula. 50—50 fillért adtak: Berde Gyula, Nagy Károly, Miklós Ferenc. Az adományok összege 841.82 P. Fogadják a kegyes adakozók szíves adományaikért a szentháromsági unitárius egyházközség hálás köszönetét. Egyszersmind kéretnek a többi unitárius testvérek is, szíveskedjenek kegyes adományaikkal templomunk építéséhez szintén hozzájárulni. Pap Gyula lelkész, Fazakas Pál gondnok.

A DÁVID FERENC EGYLETNEK a magyar törvények szerint módosított alapszabályait felterjesztettük tudomásulvételre a m. kir. belügyminisztériumba. A felterjesztés még ez év elején történt. Érdeklődésünkre azt a választ kaptuk, hogy minél előbb leküldik. Ha visszakapjuk az alapszabályokat, kinyomtatjuk és az érdekelteknek szétküldjük. Addig is, míg ezt tehetjük, minden oldalról türelmes várakozást kérünk. Reméljük, hogy a munkának, az egyesületi életnek ez nem akadály.

NYUGTÁZÁS. Az egyesület pénztárába április 8-tól május 6-ig tagsági díjat fizettek: Nagy Lajos Székelykeresztur 1942-re, Özv. Botár Istvánné Kolozsvár, Özv. Bella Edéné Marosvásárhely, Gombos Jenő Kolozsvár 1939—1942-re, Szigethváriné Nagy Ida 1940—1942-re, Dr. Kovács Károly Szabadka 1933—1942-re; Szinte Ferenc, Téglás Albert Sepsiszentgyörgy

1942-re, Id. József Lajosné, Gál Vilmos, Hudák Erzsébet, Téglás Dávid, Adámossy Mihályné, Blaskó Lajosné, Gidáli Béla 1942-re; Téglás Dávid, Deák Józsefné, Adámossy Mihályné, Tóth Józsefné, Dr. Szánthó Vitusné, Bodor Sándor, Barabás József, Köntés Imre, Köntés Gyula, Blaskó Lajosné, Kiss Antal, Rétzy István, Dancs Pál, Sigmond Kálmán, Bedő Margit, Székely Lajos, Zoltán Sándor 1941-re.

Előfizetői díjat fizettek: Bara Ida, Barabás János, Kiss Gábor, Köntés Sándor, Köntés Mihály, Ifj. Köntés Ferenc, Köntés Ernő, Kárpáti Árpád, Dr. Kovács Lajos, Unitárius Egyházközség, Dr. Gotthárd Ferenc, Dr. Kovács Sándor, Antónia Mihály, Ütő Gábor, Kozma Andorné, Szakács Gábor, Barabás Ferenc, Kiss Áron, Kiss János, Papp Sándor, Neda Ferencné, Dr. Major Ferenc, Kovács Gábor, Bölöni Imre, Biszok Mihályné, Vida Sára és Piroska, Molnár Sándor, Kiss Dezső, Kiss Ferenc, Székely Albert, Fazakas Endréné, Göncz Mihály, Péter István, Bódi András Sepsiszentgyörgy 1941—1942-re, Dr. Tana Gyula, Cseke Ilona, Özv. Szilágyi Andrásné, Özv. Incze Istvánné Kilyén, V. Kiss János, Kis Károly, Özv. Pál Sándorné, Mihály András Sepsiszentgyörgy, Kisgyörgy Sámuelné, Pókhé Jánosné Bölön, Ifj. Péterffy István Nagyajta, Pálffy József Marosvásárhely, Id. Gál Elekné Nyárádszentlászló, Gál Margit Kolozsvár, Németh Albert Székelyudvarhely, Özv. Dimény Mózesné Vargyas 1942-re, Özv. Domján Péterné Kolozsvár 1940—1942-re, Özv. Kerestély Zsigmondné 1941—1942-re, Özv. Benke Elekné Siménfalva 1940—1942-re (5 p.).

Alapítói díjban fizetett: Richterné Gvidó Juliska Siménfalva 5 p.-t.; az egyesület céljaira *adományozott* Kozma Andorné Sepsiszentgyörgy 5 p.-t.

NYUGTÁZÁS. Az egyesület pénztárába május 9-től, október 10-ig tagsági díjat fizettek: Timár Lajosné Sepsiszentgyörgy 1942-re, Dr. Gyulafalvi Rednik Tamásné Beregszász 1941-re, Gálffy Zsigmond Kolozsvár 1938—1942-re, Kauntz Józsefné 1939—1942-re, Szathmári Gábor 1942-re; Lőrinczy Zsigmond Marosvásárhely 1942-re, Kúti Endre 1941—1942-re, Papszt Gyula Kolozsvár 1942-re, Varga László Győr 1941—1942-re, Borbély Anna Borsaujfalu 1942—1943-ra, Zsigmond István Nyárádszereda 20 p., Dr. Mikó Imre Kolozsvár 1940—1942-re.

Előfizetői díjat fizettek: Agh Ferenc Kolozsvár 1941—1942-re, Hosszú Lajos 1942-re; Csiszér Viktorné Szotyor 1940-re, Gyárfás Lászlóné 1938—1939-re (2 p.), Deák Domokos Kobátfalva 1941-re, Mikó Sándor Bölön 1942-re, Ürmösi Jenő Beszterce 1942-re, Kadácsi előfizetők 1940—1941-re Inczei András, Incefi Ferenc, Benczédy Ferenc, Vári Ferenc, Nemes Lajos, Id. Gyöngyösi Dénes, Ifj. Gyöngyösi Dénes, Id. Marosi Sándor, Márton Dániel, Marosi Lajos, Kozma Elek, Fazakas Dénes, Geréb Ádám Kolozsvár 1942-re, Fekete József Maros-

vásárhely 1943—1944-re, Galbács Ferencné Székelyudvarhely 1942-re, Gönczi Sándor Brassó 1939-re; Budapesti előfizetők: Dr. Végh Gyula 1941-re, Pethő István, Dr. Gál Jenő, Rédigier Károly, Péterffy Gyula, Józán György, Dr. Báró Daniel Gábor, Blasnek Béla, Dr. Lázár János, Dr. Zsakó István, Dr. Májay István, Dr. Benczéd László, Dr. v. Szinte János, Fodor Domokos, Dr. Josipovich Istvánné, Schmidt Gusztávné, Dr. Kozma Jenő, Dr. v. Nyiredy Géza, Fekete Imre, Perczelné K. Flóra Leányegylet 1942-re. Bölöni előfizetők: Bedő Sándor, Berecz Béla, Bíró Béla, Gazdag Miklós, Gergely Gyula, Ifj. Kisgyörgy Sándor, Léta Sándor, Id. Máthé Elek, Id. Mikó Ferenc, Ifj. Mikó Ferenc, Nagy Dénes, Nagy Sándor, Pál Géza, Pál Imre, Szabó Tamás, Tana Albert, Tana Áronné, Tana Béla gondnok, Tana Gy. Áron, Tana János, Tana Lajos, Vajda Imre, Varga L. Lajos 1941-re; Nemes Mihály Mezőbánd, Özv. Szabó Mózesné Lövéte 1941—1942-re; Berei Mózes Kissolymos, Simó Ézsaiás 1941-re; Kovács Imre 1941—1942-re; Biró Elek Nyárádszereda 1943-ra; Marosi János Kede, Kibédi Sámuel, Márton György, András Péter 1941-re, Dombi Jenő, Néhai Moldován János 1941—1942-re; Vári András, Nemes Dénes 1942-re; Özv. Kádár Józsefné Dés, Derzsi János Nagysolyos 1942-re; Nagy Géza Bélbor 1942—1943-ra; Péter Lajos Székelykeresztur, Id. Fodor Mózes, Patakfalvi I. József 1940-re, Nagy Gergely, Kálmán Elek, Firtos Károly 1941-re, Kilyén Dani 1940—1942-re; Baloghné Simó Anna Szörceze 1941-re; Zsigmond István Nyárádszereda 20 p., Fazakas Dénes Katalinpuszta 1942-re, Unitárius Egyházközség Kadács, Sebe Ferenc 1942-re; Firtos Dénes Bencéd 1941—1942-re, Mircse Dénes Kobátfalva, Czákó Pál Stuttgart, Dr. Lázár Miklós Kolozsvár 1942-re, Demeter Ferenc Homoródkeményfalva, Benedek István Gyepes 1941—1942-re.

Alapítói díjat fizettek: Simén Domokos Homoródmás 40 p.; Major Pál Szilágyosomlyó 10 p.; Téglás József Székelyudvarhely 50 p.; Csatkai Jenő Sopron 10 p.; Dr. Keppes István Budapest 20 p.

Kolozsvár, 1942. október 12.

Gálfi Lőrinc
pénztárnok.

Az „Unitárius Közlöny” megje'lenik havonta 15-én.

Felelős szerkesztő és kiadó: BENCZÉDI PÁL, Kolozsvár, Kossuth L.-u. 9.

Minerva R.-T. Kolozsvár:15383 — Felelős vezető: Major József.